

juk, hanem a tárgyat szerető, tárgyának minden részletét alaposan ismerő tudóst, aki emellett a kifejezéseknek, magyaros szavaknak olyan szótárával rendelkezik, mint kivülről egyetlen geografus sem hazánkban. Tanítani, nevelni, földrajzi gondolkozásra akar szoktatni, ezért leszál olvasóhoz, miközben a tudomány magaslatára emeli őket.

A végtelen sok ismeret közepette is megmarad a vezetőfonal, hogy magyaroknak, művelt, tanulni vágyó magyar közönségnek írta könyvét. Szerénységre nevel, hogy a földi ember el ne bizakodjék, ne tartsa magát olyanak, hogy történelmét irányítani képes. De legyen mégis önbizakodó, hogy tudásával és a helyes irányú tudás tanításával nagyon sokat javíthat az emberiség sorsán. Éppen azért kell megismernünk az ember földi életét mindenféle hagyományos világfelfogásoktól függetlenül. A földrajz minden más tudomány eredményeit felhasználja, hogy az ember helyzetét és életét megismerjük a Földön. A földrajz így — akárcsak a filozófia — valósággal koronája minden tudásunknak, mert hisz minden tudomány eredményét értékesíteniünk kell benne, de minden tudomány a Földön született s így az emberiség legfőbb java és az emberiség sorsának legfőbb irányítója.

Csak a civilizáció és a kultúra segíthet előre. A civilizáció a társadalmi rendet és a kényelem szükségleteinek lehető kielégítését jelenti. Ez azonban nem vezet még igazi jólétre, mert lelkileg műveletlen alacsony gondolkozású ember civilizációja csak külszín s az ilyen ember nemtelen vágyainak kielégítésére törekszik embertársainak kímélése nélkül. A lélek műveltsége a leghatalmasabb fegyver az ember kezében, hogy saját magát legyőzze. Nem kell kétségbe esnünk az emberiség jövő sorsa fölött, mert műveltségének emelkedésével

(közben ugyan nagy-nagy visszaesésekkel) mindig jobban közeledik az eszményi élet megvalósulásához. Mindnyájunknak kötelessége, hogy a földrajzi tudáson keresztül is a boldogság felé törekedjünk. *Horváth Károly.*

Szitnyai Zoltán : Lángoló hegyek. Regény. Génius kiadás. A Szentantali János föl-föllobbanó vágyai és cselekvésre való képtelensége közötti mély szakadékban vergődik tovább az a különös, gátlásokkal megvert élet, amelyet Sitnyai új regényének hőseiben valósít elénk. Magábavesztett lélek ez a Szentantali János. Apja polgármester volt, őt a család szemefényeként kényeztették mindig s benne látta a jövő reményét nemcsak a szűkebb familia : az elbetegesedett és gondokkal küszködő anya, az egykor körülrajongott, de most cselédnél is keservebben dolgozó nővére, epileptikus öccse és szimpla fivérei, hanem a felvidéki kisvárosban megmaradt ösmerősök is. Felrakétázó álmaiban maga is kivételes lénynek hiszi magát, küldetést érez, tele van göggel és cselekvést áhító vággyal, de tehetetlen nekibuzdulásában legföljebb szavak bomlanak ki belőle, — átkozott szavak, amelyek rendesen az ellenkezőjét fejezik ki annak, amire készült. Magábavesztett ember, aki lelke mély tárnáiban bolyong és rajongva bámul a képzeletvetítette álmokra. Tudóskodik, terveit vannak, de ezek a tervek is csak álmok maradnak, mert csupán a címüket tudja papírra vetni. A «lényget» keresi, de ez is csak szó, amellyel zavarosan felfűtött álmait fejezi ki s ma ezt, holnap talán amazt jelenti. Mi nem tudjuk meg soha, hogy mit.

Tele jóra való készséggel, mégis a visszájára fordul szájában a szó, ha ugyan benne nem reked végképpen. Bánt és sebez, holott a szeretetét akarta kimutatni, ügyetlenkedik és bonyodalmakat okoz, amikor kedveset, hasznosat akar cselekedni. Ezért

kerül állandóan ellentétbe mind magával, mind a családjával és a társadalommal s ezért nem tudja semmire se vinni az életben.

Felvidéki szülővárosát, amelyet hosszú távolléte alatt a csehek foglaltak el, letört emberként látogatja meg, de családja előtt hazafias küldetésről hazudozik, hogy továbbra is a rájaszeretett glóriával járhasson közöttük. Ám érzi, hogy e hazugság ellenére is ebben a szellemben kellene valamit tennie, de a tett megint csak fonák szavakban sodródik ki belőle és kellemtelen galibába, majdnem bajba sodorja mind magát, mind családját. Ezért az éj sötétjében menekülve hagyja el szülővárosát, körülötte pedig lángokban állanak a hegyek, amelyeket a kelekótya erdővéd az ő szavára, *tettként kimondott* szavára gyujtott föl, hogy így álljon bosszút a megszálló cseheken.

Valóságos Dosztojevszkij-figura ez a Szentantali János, akit Szitnyai kivételes tehetsége az átéltség mélységével minden árnyalatában kirajzoltan elevenít elénk. Ilyen komplikált lelkű, nehezen megrajzolható alakokat ennyire élettél teljesnek csak a nagy orosz író munkáiban láttunk.

De ugyanilyen elevenek a családtagok is, kivéve a «szent»-et, akire a legkevesebb világosság esik a regényben.

Az elszegényedett polgármesteri család elszigetelt helyzete, anyagi nyomora, beteges lelki atmoszférája, oknyomozóan pontos magyarázatát adják a magasabb intelligenciájú János eltévelyedéseinek, amelyeknek maga is tudatában van és mégsem tud ellenük tenni. Milyen világosan látja anyja és huga keserves helyzetét, mennyire szeretne rajtuk segíteni, de csak hazugságok állanak a rendelkezésére és még a szeretetét se tudja irántuk kimutatni! Vili, az epilepsziás öccs, szinte eksztázisba lendülve kerülgeti és várja egyetlen szívből jövő sza-

vát, szintúgy Mártuska is, a szerelmes kislány: János képtelen kimondani azt. De ugyanakkor önkínzóan vádolja magát és bűnhődni akar zárkózottságáért, ridegségéért. És mi, akik látjuk és halljuk a család többi tagját is, mi, akikben a regény fogyó lapjaival szintétikusan épültek fel ezek a megtépázott életek, megértjük az író hiánytalan művészi ábrázolásából mindazokat a rezonanciákat, amelyek Jánost vonzzák, vagy taszítják s a lelke beteg gyökeréig látunk, ahol a mély tárnákban, a fantázia szivárványívei alatt, másnak látszik a valóság képe, mint fenn a napfényen, megértjük, hogy a homályból föl-fölbukkanó léleekben miért fullad el a tette-készség és a szó, és végül már vele élve kísérvük lengéseit a homályból a fénybe, a fényből a homályba.

A megszállás alatti felvidéki város hű rajza, a mellékalakok kitűnő szilhuettjei, a motívumok gazdaságos besosztása, elsőrangú élményünkkel avatják e könyvet, amely irodalmunknak is igazi nyeresége. *Majthényi György.*

Dr. Holub József: Zala megye története a középkorban. I. kötet. (Kiadja Zala megye közönsége. Dunántúl, egyetemi nyomda. Pécs, 1929.) Zala megye közönsége nagy szolgálatot tesz a magyar történettudomány-nak, mikor saját történetét megírta. A szolgálat értékét emeli az, hogy újabb időben egyre szórványosabbá lettek azok a művek, amelyek középkorunk történetével foglalkoznak és lényegesen emeli az, hogy a megírást olyan kiváló szakférfiúra bízták, mint Holub József. Középkori okleveles anyagban éppen Zala vármegye a leg-gazdagabbak közé tartozik, az anyag fontosságát növeli, hogy ennek a határszéli vármegyének fejlődésében figyelemmel kísérhetjük a határvédelem szervezésének hatását a megye alakulására. Attól kezdve, hogy Szent István lefoglalta a gazdátlan birtoko-